

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ
В УМОВАХ ІНСТИТУЦІЙНИХ ЗМІН»**

**Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-
практичної конференції**

ПОЛТАВА 2025

Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін:
Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції.
(30 жовтня 2025 р., м. Полтава) / Полтавський державний аграрний університет.
Полтава: ПДАУ, 2025. Т. 1. 1094 с.

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Голова організаційного комітету: КАНЦЕДАЛ НАТАЛІЯ – к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Секретар організаційного комітету: ЛЕГА ОЛЬГА – к.е.н., доцент, професор кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

Члени організаційного комітету:

ГНАТИШИН ЛЮДМИЛА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів

ДУБІНІНА МАРИНА – д.е.н., професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету

ЗОРЯ ОЛЕКСІЙ - д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

КОБЄЛЄВА ТЕТЯНА – д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЛПЄСЬКИЙ РОМАН - к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПЕРЕРВА ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

ЄРШОВА НАТАЛІЯ – д.е.н., професор, професор кафедри обліку і фінансів Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»

СЛАВКОВА ОЛЕНА - д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та адміністрування Сумського національного аграрного університету

СУК ПЕТРО - д.е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування Відокремленого підрозділу Національного університету біоресурсів і природокористування України «Ніжинський агротехнічний інститут»

БЕЗКРОВНИЙ ОЛЕКСАНДР – декан факультету обліку та фінансів, к.е.н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету

ГУБАРИК ОЛЬГА - к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку, оподаткування та управління фінансово-економічною безпекою, Дніпровського державного аграрно-економічного університету

ПРИЙДАК ТЕТЯНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

ПРОКОПИШИН ОКСАНА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку та оподаткування Львівського національного університету природокористування

ЯЛОВЕГА ЛЮДМИЛА – к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування Полтавського державного аграрного університету

© Автори, 2025

© Кафедра обліку і оподаткування, 2025

© Полтавський державний аграрний університет, 2025

ЗАВАДСЬКИХ Г.М., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного, Запоріжжя

СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА ЯК ПЛАТФОРМА ДЛЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ МОБІЛІЗАЦІЇ ТА СТАЛОГО ЗРОСТАННЯ

Соціальна економіка являє собою сукупність організаційно-ресурсних структур, що функціонують на стику приватного та неприбуткового секторів економіки. Такий міжсекторний характер дозволяє їм ефективно реагувати на актуальні економічні, соціальні та екологічні виклики. Суб'єкти соціальної економіки, орієнтуючись на задоволення суспільних потреб і вирішення найгостріших соціальних проблем, традиційно виступають надійними партнерами держави у реалізації суспільно значущих ініціатив. Зазначене явище теоретично обґрунтовується концепцією провалів трьох секторів, згідно з якою державний, приватний або неприбутковий сектори можуть діяти самостійно для забезпечення населення необхідними товарами та послугами у разі неспроможності одного з них ефективно функціонувати.

У цьому контексті соціальне підприємництво виступає інноваційною формою господарської діяльності, яка поєднує економічну ефективність із соціальною орієнтацією. Воно здатне оперативіно реагувати на локальні потреби, мобілізуючи внутрішні ресурси громад та сприяючи підвищенню рівня соціальної згуртованості. Таким чином, соціальна економіка стає важливим інструментом сталого розвитку, що доповнює та підсилює можливості державної політики у сфері соціального захисту та забезпечення суспільними благами.

Збройна агресія з боку Російської Федерації стала суттєвим дестабілізуючим фактором для системи місцевого самоврядування та функціонування територіальних громад в Україні. У зв'язку з цим актуалізувалася потреба у забезпеченні базових умов життєдіяльності населення на тлі суттєвих змін в економічній структурі місцевого розвитку. Війна спричинила появу нових суб'єктів локального розвитку, зокрема внутрішньо переміщених осіб і релокованих підприємств, що зумовило трансформацію існуючих форматів взаємодії та створення нових комунікаційних і партнерських мереж [1].

Підвищення рівня загроз безпеці змістило акценти у пріоритетах усіх зацікавлених сторін розвитку громад. Основною стала мобілізація внутрішніх ресурсів громад, спрямованих як на оборону, так і на забезпечення економічної стійкості. Ефективне функціонування в таких умовах стало можливим завдяки високому рівню самоорганізації населення та активній участі громадян у процесах стратегічного планування і прийняття рішень.

У цьому контексті соціальні підприємства постають як приклад ефективної моделі взаємодії громадянського суспільства та економічної діяльності, спроможної продукувати значущі соціальні ефекти. Їхня діяльність спрямована на вирішення критичних проблем громад і водночас сприяє створенню доданої

соціальної вартості, що в сукупності формує позитивний кумулятивний вплив на розвиток як окремих територій, так і країни загалом.

Соціальні підприємства відіграють важливу роль у стимулюванні розвитку локальних ініціатив, здійснюючи підтримку суспільно значущих напрямів діяльності [5]. Одним із ключових ефектів їх функціонування є створення робочих місць, що сприяє активізації підприємницької активності на місцевому рівні та забезпечує додаткові надходження до місцевих бюджетів. Споживча поведінка населення також демонструє позитивну динаміку щодо соціальних підприємств: значна частина споживачів надає перевагу їхній продукції чи послугам, ототожнюючи власний вибір із внеском у підтримку соціально вразливих категорій населення.

Окрім цього, соціальні підприємства мають потенціал стати осередками мобілізації громадських ресурсів і активності, зокрема у процесах післявоєнної відбудови територій [3]. Їхня діяльність сприяє залученню місцевих жителів до спільного вирішення нагальних проблем і формуванню сталих моделей соціально-економічного відновлення.

Соціальне підприємництво відрізняється від класичних форм бізнесової діяльності насамперед своєю цільовою установкою, яка полягає у прагненні розв'язувати суспільно значущі соціальні проблеми. Прибуток у даному випадку не є основною метою діяльності, а виконує інструментальну функцію, слугуючи ресурсною базою для втілення соціальних проєктів та ініціатив [4]. Цей фактор зумовлює високу ступінь внутрішньої мотивації соціальних підприємців, яка виступає відмінною характеристикою їх професійної поведінки.

Необхідно чітко розрізнити поняття «соціальна відповідальність бізнесу» та «соціальне підприємництво». Останнє передбачає наявність чітко сформульованих соціальних цілей, досягнення яких становить основний результат діяльності підприємства. Соціальний ефект у цьому випадку є запланованим і невід'ємним елементом функціонування [2]. Натомість у межах соціально відповідального бізнесу реалізація соціальних ініціатив має переважно добровільний характер і розглядається як супутній результат, який не є обов'язковим і може бути змінений або припинений за рішенням власника бізнесу.

Соціальне підприємництво виступає визначальним чинником у формуванні засад сталого розвитку територіальних громад, сприяючи комплексному вирішенню соціально-економічних проблем і підвищенню якості життя населення. Шляхом створення підприємницьких структур соціального спрямування, діяльність яких орієнтована на підтримку вразливих верств населення, розвиток місцевих ініціатив, популяризацію здорового способу життя та забезпечення екологічної рівноваги, досягається не лише зростання економічного потенціалу громад, але й забезпечується посилення соціальної інтеграції та зростання добробуту мешканців на місцевому рівні. Отже, соціальні підприємства не слід розглядати як короткотривале явище чи тимчасову тенденцію. Вони становлять стратегічно важливий інструмент

реалізації концепції сталого розвитку. Інтеграція принципів соціальної відповідальності на глобальному та локальному рівнях, а також системне впровадження моделей соціального підприємництва формують підґрунтя для розробки комплексної стратегії побудови стійкої, інклюзивної та самодостатньої економічної системи.

Список використаних джерел

1. Бойда С. (2023). Соціальне підприємництво як інструмент післявоєнної відбудови економіки України. *Економіка та суспільство*, (58). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-25>
2. Завадських Г. М., Тебенко В.М. Інноваційний потенціал соціального підприємництва в контексті воєнного стану та сталого розвитку. *Збірник наукових праць ТДАТУ (економічні науки) №2 (55)*, 2025. С. 131-140.
3. Котелевська Я. (2025). Соціальне підприємництво як чинник сталого розвитку територіальних громад. *Сталий розвиток економіки*, (4 (55)), 515-522. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-55-69>
4. Подзізей В., Шматковська Т. (2024). Соціально-економічні аспекти структурної трансформації економіки України. *Економіка та суспільство*, (62). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-62-153>
5. Рудаченко О.О., Коненко, В. В. (2024). Соціальне підприємництво як основа сталого розвитку територіальних громад. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (11). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-11-03-13>

